

Nasz e-mail: prace@edutalent.pl

Nasz telefon: 534-020-558

Odpowiedź na interpelację nr 1517 w sprawie rezolucji 2079 (2015) Rady Europy, Odpowiadający: podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Marcin Warchoń, Warszawa, 08-04-2016: W odpowiedzi na interpelację nr 1517 posła na Sejm RP, Pana Pawła Skuteckiego w sprawie wykonywania przez Polskę uchwały Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 2079 (2015) „*Równość i wspólna odpowiedzialność rodzicielska: rola ojców*” (dalej „Uchwała”), uprzejmie przedstawiam następujące informacje, w których uwzględniono także dane przekazane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej: W odniesieniu do pkt 5.1. Uchwały – Europejska konwencja o wykonywaniu praw dzieci sporządzona w Strasburgu dnia 25 stycznia 1996 r. (Dz. U. z dnia 7 grudnia 2000 r.) weszła w życie w stosunku do Polski w dniu 1 lipca 2000 r. W 2002 roku Komisja Europejska przedłożyła Radzie UE wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie podpisania przez Wspólnotę Europejską Konwencji Rady Europy w sprawie kontaktów z dziećmi (dalej zwanej Konwencją). Wymóg jednomyślności uniemożliwił przyjęcie przez Radę UE decyzji. Ostatnie próby wypracowania kompromisu zostały podjęte za polskiego przewodnictwa w Radzie UE. Również one zakończyły się niepowodzeniem. Bez upoważnienia UE Polska nie może związać się umową międzynarodową, której część przepisów objęta jest wyłączną kompetencją Unii Europejskiej. W tym przypadku chodzi o art. 14, 15 i 16 Konwencji w obszarze objętym przepisami rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 (Bruksela IIa). Wskazane wyżej artykuły Konwencji dotyczące zagadnień, które należą do kompetencji Unii, są sformułowane w bardzo ogólny sposób, co rodziło pewne wątpliwości co do przekształcenia charakteru unijnej kompetencji w aspekcie zewnętrznym w wyłączną. W tym kontekście należy jednak wskazać, iż Rada UE przyjęła Decyzję nr 2008/431/WE z dnia 5 czerwca 2008 r. upoważniającą państwa członkowskie do przystąpienia do konwencji haskiej z 1996 roku, która także reguluje m.in. te zagadnienia.

W odniesieniu do pkt 5.2. – Konwencja dotycząca cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę sporządzona w Hadze dnia 25 października 1980 r. (Dz. U. z dnia 25 września 1995 r.) weszła w życie w stosunku do Polski w dniu 1 listopada 1992 r. Ministerstwo Sprawiedliwości pełni rolę organu centralnego, wyznaczonego na podstawie art. 6 tej konwencji. Przedstawiciele resortu sprawiedliwości aktywnie uczestniczą w pracach Haskiej konferencji prawa prywatnego międzynarodowego, ukierunkowanych na poprawę stosowania tej konwencji. W odniesieniu do pkt 5.3., 5.4., 5.5., 5.8 i 5.11. - zasada wspólnej odpowiedzialności rodzicielskiej (m.in. sprawowania władzy rodzicielskiej i utrzymywania

Nasz e-mail: prace@edutalent.pl

Nasz telefon: 534-020-558

kontaktów z dzieckiem), o której mowa w cytowanej Uchwale została już wprowadzona do polskiego systemu prawnego. Mając na względzie dążenie do zagwarantowania obecności w życiu dziecka obojga rodziców, ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2015 r., poz. 1062) znowelizowane zostały przepisy art. 58 i 107 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 2082) - zwanej dalej „k.r.o”, a także przepisy art. 509, 581¹, 598²² i 756² ustawy z dnia 17 listopada 1964 r – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.) – zwanej dalej „k.p.c.” Istota tych zmian sprowadzała się do promowania takich rozstrzygnięć sądu, w których sąd – orzekając o rozwodzie (separacji) albo wydając orzeczenie opiekuńcze w przypadku rozłączenia rodziców – będzie pozostawiał władzę rodzicielską obojgu rodzicom, i to nawet wówczas, gdy nie przedłożą oni pisemnego porozumienia co do sposobu jej wykonywania. Konstrukcja znowelizowanego art. 58 k.r.o. wskazuje, że w pierwszej kolejności to sami rodzice powinni decydować o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie (separacji) lub na wypadek rozłączenia. W sytuacji, gdy takiego porozumienia nie da się osiągnąć, mając na względzie prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, sąd i tak rozstrzygnie o sposobie wspólnego wykonywania władzy, skutkiem czego dziecko będzie mieszkało (naprzemiennie) u każdego z rodziców w okresach wskazanych w orzeczeniu. Dopiero, gdy przemawia za tym dobro dziecka, sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień. Należy podkreślić, że wyjątek przewidziany w art. 58 § 1a i art. 107 § 2 k.r.o. w zdaniu: *„Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej, jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka, jeżeli dobro dziecka za tym przemawia”*, jest zgodny z art. 8 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 63, poz. 284 z późn. zm.) oraz wspomnianą Uchwałą. Przepisy art. 58 i 107 k.r.o., w stosunku do ich brzmienia sprzed nowelizacji, wzmacniają podstawowy element życia rodzinnego jakim jest obcowanie rodziców z dziećmi (zobacz m.in. orzeczenie ETPC: A. Schultz i M Schultz przeciwko Polsce z dnia 8 stycznia 2002 r., 50510/99, LEX nr 50239), a poprzez zastosowanie klauzuli dobra dziecka de facto ograniczają wyjątki do przypadków nadużyć wobec dzieci, ich zaniedbywania, czy też stosowania wobec nich przemocy (zob. pkt 5.5 Uchwały). Zmiany wprowadzone ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy –

Nasz e-mail: prace@edutalent.pl

Nasz telefon: 534-020-558

Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego są więc spójne systemowo nie tylko w ramach polskiego porządku prawnego, ale również współgrają z polskimi zobowiązaniami międzynarodowymi. Określony w art. 58 § 1a i 107 § 2 k.r.o. wyjątek, dający możliwość powierzenia wykonywania władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, wpisuje się w wyrażoną w cytowanym art. 8 EKPCZ dopuszczalność określonej ingerencji w zakresie odnoszącym się do życia rodzinnego. Jest on jednocześnie realizacją postanowień Konwencji o Prawach Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.), która w art. 3 ust. 1 stanowi, iż we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.